

Sygn. akt VII U 400/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 października 2017 r. w Warszawie

sprawy W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wyrównanie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy

na skutek odwołania W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 13 lutego 2017 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 16 marca 2017 r. **W. S.**, działając za pośrednictwem swojego pełnomocnika, złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z dnia 13 lutego 2017 r. znak: (...), wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie odwołującemu renty wyrównawczej za okres od 1 czerwca 2013 r. do 31 lipca 2015 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia odwołania do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik odwołującego wyjaśniła, że odwołujący w dniu 9 listopada 2012 r. podczas wykonywania pracy w zakresie obróbki mechanicznej elementów metalowych uległ wypadkowi, na skutek którego doznał urazu prawej dłoni w postaci amputacji palców II-IV prawej ręki. W związku z urazem odwołujący otrzymał z organu rentowego rentę inwalidzką. W dniu 1 sierpnia 2015 r. odwołujący zauważył błąd organu rentowego polegający na przyznaniu renty inwalidzkiej zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy, w związku z czym wystąpił do ZUS o przyznanie mu prawa do ww. świadczenia od dnia 9 listopada 2012 r. Organ rentowy wydał jednak decyzję, na podstawie której przyznał odwołującemu prawo do żądanego świadczenia od dnia 1 sierpnia 2015 r. Odwołujący zaskarżył ją do tut. Sądu Okręgowego, który oddalił odwołanie skarżącego i przekazał wniosek o wyrównanie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy do ZUS celem wydania stosownej decyzji. Rozpoznając sprawę organ rentowy wydał w dniu 13 lutym 2017 r. skarżoną decyzję, na podstawie której odmówił odwołującemu prawa do wyrównania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. W ocenie pełnomocnik odwołującego skarżona decyzja jest błędna,

gdyż W. S. wnosił o przyznanie renty z tytułu częściowej niezdolności przy pracy, a na skutek błędu wywołanego przez pracownika ZUS wniosek został rozpoznany jako wniosek o rentę z ogólnego stanu zdrowia. Ponadto organ rentowy nie uwzględnił okoliczności sprawy, w tym dokumentacji która wskazywała na związek doznanego urazu z wypadkiem przy pracy, a nie z ogólnym stanem zdrowia (odwołanie z załącznikami k. 2-15 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 4 kwietnia 2017 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o oddalenie odwołania W. S. na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie pełnomocnik organu rentowego przytoczyła okoliczności sprawy wyjaśniając, że nie znaleziono podstaw do wyrównania przyznanej odwołującemu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Powołując się na przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUZ oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego pełnomocnik wskazała, że przyznanie prawa do świadczenia nie może nastąpić wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o to świadczenie, a ponadto zainteresowany otrzymaniem świadczenia powinien we wniosku wskazać rodzaj świadczenia, o jakie się ubiega (odpowiedź na odwołanie k. 16 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 listopada 2012 r. W. S. uległ wypadkowi przy wykonywanej w ramach działalności gospodarczej pracy, na skutek którego doznał urazu w postaci amputacji palców II-IV prawej ręki. W związku z doznanym urazem odwołujący otrzymał z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zasiłek chorobowy oraz odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy (zeznania odwołującego k. 42-43 a.s., dokumentacja lekarska w aktach rentowych tom III).

W dniu 12 czerwca 2013 r. W. S. udał się wraz z synem do Inspektoratu ZUS w W. celem złożenia wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Wniosek był sporządzany częściowo przez syna odwołującego, który wypełnił jego dane osobowe, a także przy udziale pracownika ZUS. We wniosku nie wskazano, że odwołujący ubiega się o ww. świadczenie w związku z wypadkiem przy pracy. Odwołujący podpisał własnoręcznie wniosek nie czytając go, ponieważ był przekonany, że dotyczy renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy (zeznania odwołującego k. 42-43 a.s., wniosek o rentę z 12.06.2013 r. k. 1-3 a.r. tom I).

Decyzją z dnia 20 sierpnia 2013 r. znak: (...) organ rentowy przyznał odwołującemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia od 1 czerwca 2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, na stałe. Świadczenie zostało przyznane na podstawie opinii lekarza orzecznika ZUS z 17 lipca 2013 r. Odwołujący otrzymawszy decyzję nie zwrócił uwagi, że świadczenie rentowe nie jest związane z wypadkiem przy pracy (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z 17.07.2013 r. k. 29 a.r., decyzja ZUS z 20.08.2013 r. k. 42-44 a.r. tom I, dokumentacja lekarska w aktach rentowych tom III).

W sierpniu 2015 roku odwołujący planując wystąpienie do ZUS z wnioskiem o emeryturę powziął informację, że przysługuje mu renta z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w miejsce dotychczas otrzymywanego, niższego świadczenia z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. W związku z powyższym w dniu 28 sierpnia 2015 r. odwołujący złożył wniosek o rentę w związku z wypadkiem podczas prowadzenia działalności gospodarczej. Decyzją z dnia 10 listopada 2015 r. znak: (...) organ rentowy przyznał odwołującemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy

od 1 sierpnia 2015 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, na stałe (zeznanie odwołującego k. 42-43 a.s., wniosek o rentę z 28.08.2015 r. k. 1 a.r., decyzja ZUS z 10.11.2015 r. k. 9-11 a.r. tom II).

W. S. zakwestionował powyższą decyzję ZUS i w dniu 9 grudnia 2015 r. odwołał się do tutejszego Sądu Okręgowego, wnosząc o przyznanie mu renty wyrównawczej za okres od 9 listopada 2012 r. do dnia 31 lipca 2015 r., inicjując tym samym postępowanie o sygn. akt VII U 1889/15. Wyrokiem z dnia 30 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy oddalił powyższe odwołanie W. S., jednocześnie przekazując jego wniosek o wyrównanie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od dnia 1 czerwca 2013 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. celem zajęcia stanowiska i wydania stosownej decyzji (odwołanie k. 2-3 a.s., wyrok Sądu Okręgowego z 30.11.2016 r. z uzasadnieniem k. 72-76 a.s. – akta sprawy o sygn. VII U 1889/15).

Wykonując powyższe orzeczenie Sądu Okręgowego organ rentowy wydał w dniu 13 lutym 2017 r. decyzję znak: (...) na podstawie której odmówił W. S. prawa do wyrównania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od dnia 1 czerwca 2013 r., wskazując, że renta z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy została przyznania odwołującemu od dnia 1 sierpnia 2015 r. (decyzja ZUS z 13.02.2017 r. k. 58 a.r. tom II).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zebranych w sprawie dowodów, obejmujących zeznania odwołującego oraz dowody z dokumentów, w tym załączonych do akt organu rentowego.

W toku postępowania Sąd posiłkował się również aktami sprawy o sygn.

VII U 1889/15 w zakresie poczynienia ustaleń dotyczących dochodzenia przez powoda wyrównania renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Sąd uznał zebrane w sprawie dowody za wiarygodne, gdyż ich treść nie budziła zastrzeżeń i nie była kwestionowana przez strony postępowania. Stan faktyczny sprawy był co do zasady bezsporny, a jedyne wątpliwości w tej materii dotyczyły okoliczności sporządzenia wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy z dnia 12 czerwca 2012 r. W tym kontekście Sąd na podstawie art. 217 § 2 k.p.c. oddalił wniosek o przesłuchanie pracownika ZUS, w obecności którego odwołujący wypełniał wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Okoliczności w tym zakresie zostały przedstawione w sposób wyczerpujący przez odwołującego w trakcie jego zeznań na rozprawie w dniu 26 października 2017 r. Ponadto w ocenie Sądu mając na względzie zarówno czas, jaki upłynął od dnia złożenia przez odwołującego wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy wątpliwe jest, aby przeprowadzenie tego dowodu prowadziłoby do ustalenia jakichkolwiek istotnych faktów. Ponadto pełnomocnik odwołującego nie sprecyzował, kim miała być ta osoba, a w ocenie Sądu trudno zresztą wskazać który z pracowników Inspektoratu ZUS w W. obsługiwał odwołującego w tym konkretnym dniu w ramach składanego przez niego wniosku. Ponadto nawet gdyby ustalony pracownik stanął się w Sądzie, z dużą dozą prawdopodobieństwa, nie pamiętałby tej konkretnej sytuacji, biorąc pod uwagę upływ czasu i znaczną ilość interesantów jaka przewija się przez oddział ZUS każdego dnia. W tych okolicznościach, zdaniem Sądu, przeprowadzenie powyższego dowodu było zbędne i zmierzało do niezasadnego wydłużenia postępowania.

Tak ustalony stan faktyczny sprawy został uznany przez Sąd za pełny i wystarczający do wydania rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie W. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z dnia 13 lutego 2017r. znak: (...) było niezasadne i podlegało oddaleniu.

Spór w sprawie koncentrował się natomiast wokół możliwości wyrównania świadczenia przysługującego odwołującemu. W. S. kwestionując zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych domagał się wyrównania przyznanej mu renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za okres od 31 czerwca 2013 r. do 31 lipca 2015 r.

Na wstępie należy wskazać, że ogólne kwestie związane z nabyciem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy zostały uregulowane art. 17 ustawy z dnia 30 października 2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1773 ze zm.). Zgodnie z ust. 1

ww. przepisu przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy

z tytułu ubezpieczenia wypadkowego do ustalenia wysokości tych świadczeń oraz ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach

i rentach z FUS, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1383

ze zm.) prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Z kolei zgodnie

z art. 116 ust. 1 postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Zasada ta znajduje potwierdzenie na tle regulacji § 3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy

i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania

o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. nr 237 poz. 1412 ze zm.). Natomiast w myśl art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Powyższe przepisy statuują generalną zasadę prawa emerytalno-rentowego, zgodnie z którą świadczenie wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie w celu jego przyznania (por. wyroki Sądów Apelacyjnych: w Białymstoku z 27 lutego 2013 r., III AUa 902/12; w Łodzi z 15 stycznia 2013 r., III AUa 782/12). Reguła powyższa wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, tj. za okres po nabyciu prawa in abstracto, a przed złożeniem wniosku, co w literaturze przedmiotu uzasadnia się zapobieganiem powstawaniu zjawiska kapitalizacji świadczeń (I. Jędrasik-Jankowska, Prawo do emerytury i rent z ubezpieczenia społecznego, Warszawa 1992, s. 185; T. Zieliński, Ubezpieczenia społeczne pracowników, s. 212).

Nie budzi wątpliwości stanowisko, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z urzędu, a decyzja organu rentowego ma charakter deklaratoryjny, samo spełnienie się przesłanek warunkujących prawo

do świadczenia in abstracto nie stanowi podstawy do wypłaty świadczenia. Mając na względzie treść art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej ustawodawca niewątpliwie przypisał decydującą rolę woli uprawnionego, który nawet jeżeli spełnia warunki nabycia prawa do świadczenia, nie musi z niego korzystać. Dopiero więc złożenie wniosku o świadczenie z ubezpieczenia społecznego powoduje obowiązek jego wypłaty, a ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównywania świadczenia osobom, które wystąpiły z wnioskiem o nie później niż nabyły do niego prawo, jeżeli zwłoka spowodowana została brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw (zob. wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 3 kwietnia 2014 roku, sygn. akt II UK 398/13).

W oparciu o treść powyższych przepisów oraz uwzględniając ugruntowane poglądy orzecznictwa Sąd Okręgowy uznał, że w niniejszej sprawie nie było możliwości dokonania wyrównania przysługującego odwołującemu świadczenia rentowego w sposób, jakiego się domagał. W niniejszej sprawie bezspornym jest, że W. S. doznał urazu prawej ręki wskutek wypadku, jaki miał miejsce w dniu 9 listopada 2012 r. Odwołujący w związku z doznany urazem miał

przyznaną rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia od 1 czerwca 2013 r. Dopiero jednak w dniu 28 sierpnia 2015 r. odwołujący wystąpił z wnioskiem o przyznanie mu prawa do ww. świadczenia w związku z wypadkiem przy pracy, efektem czego było wydanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji o przyznaniu mu renty wypadkowej od dnia 1 sierpnia 2015 roku, tj. od miesiąca, w którym przedmiotowy wniosek został złożony. Stąd też brak podstaw do uznania, że odwołującemu należy się wyrównanie tego świadczenia za okres wcześniejszy, choć bezspornym jest, że wypadek, jakiemu odwołujący uległ feralnego dnia 9 listopada 2012 r. spełnia cechy wypadku przy pracy określone w art. 3 ust. 3 pkt 8 ustawy wypadkowej. Jak wspomniano powyżej, nabycie prawa do świadczenia, tj. spełnienia przesłanek do jego uzyskania, nie można utożsamiać z obowiązkiem jego wypłaty, ten bowiem powstaje po stronie organu rentowego dopiero wskutek złożenia wniosku przez zainteresowanego. Przyznanie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wskutek wypadku przy pracy wymaga złożenia wniosku o przyznanie tego rodzaju świadczenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2009 r. II UK 32/09). Sam natomiast fakt stwierdzenia, że dane schorzenie powstało na skutek wypadku nie skutkuje automatycznie przyznaniem prawa do świadczenia z ubezpieczeń wypadkowych od daty wypadku. Również żaden przepis prawa nie obliguje organu emerytalno-rentowego do wydawania decyzji ustalającej wysokość świadczenia w wielu wariantach i oczekiwanie na dokonanie wyboru przez ubezpieczonego, jednego z najbardziej korzystnych dla niego wariantów (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 sierpnia 2007 r. III AUa 672/07).

Co prawda w toku postępowania odwołujący podnosił okoliczność tego rodzaju, że jego wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy złożony w Inspektoracie ZUS w W. w dniu 12 czerwca 2013 r. dotyczył renty zawodowej (tj. w związku z wypadkiem przy pracy), a zakwalifikowanie tego wniosku jako dotyczącego renty z ogólnego stanu zdrowia było wynikiem błędu pracownika ZUS przyjmującego wniosek, jednakże Sąd nie podzielił tego stanowiska. To na wnioskodawcy, zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 7 wspomnianego wyżej rozporządzenia ws. postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, spoczywa bowiem obowiązek określenia o jakie świadczenie się ubiega,

a Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie może zastępować go w tej roli. Z kolei zasada rozstrzygania na korzyść wnioskodawcy, na którą powoływała się pełnomocnik odwołującego, polega na uwzględnieniu przez organ rentowy korzystniejszego układu okresów składkowych lub nieskładkowych i w efekcie wydanie pozytywnej decyzji w kwestii ustalenia prawa do danego świadczenia bądź też uzyskania jego możliwie najwyższej wymiaru, nie może jednak zastępować przymiotu decyzyjności wnioskodawcy w zakresie dokonania wyboru świadczenia, jakie chce uzyskać. W konsekwencji podjęta przez odwołującego próba przeniesienia odpowiedzialności za nieprawidłowe oznaczenie wniosku na pracownika organu rentowego nie jest uzasadniona,

tym bardziej, że nie przemawiają za tym ustalone przez Sąd okoliczności faktyczne sprawy. Z zeznań odwołującego wynika bowiem, że mimo że polecił towarzyszącemu mu wówczas synowi wypełnienie przedmiotowego wniosku, jak również osobiście uczestniczył przy jego sporządzaniu, to jednak ostatecznie przed jego złożeniem nie zapoznał się z jego treścią. Sama zaś treść wniosku wyraźnie wskazuje jednoznacznie, że w rubryce II pkt 1 dotyczącej określenia rodzaju świadczenia zaznaczono „Wnoszę o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy”, nie zakreślono natomiast znajdującej się tuż obok opcji „w związku z wypadkiem przy pracy”. Przeświadczenie powoda co do treści wniosku – który w jego mniemaniu miał dotyczyć renty zawodowej –

nie zwalniało go z obowiązku jego weryfikacji, mając bowiem na względzie charakter świadczenia, które jest przyznawane na wniosek zainteresowanego,

to odwołujący miał interes w tym, aby dokładnie określić rodzaj świadczenia,

o które się ubiegał. Odwołujący sam zresztą kilkakrotnie oznajmił w trakcie zeznań, że „nie zwrócił uwagi” na to, które z żądanych świadczeń zostało

w przedmiotowym wniosku wskazane. Stanowisko odwołującego w tym zakresie budzi zresztą wątpliwości w kontekście tego, że otrzymał przecież decyzję o przyznaniu mu renty, w której wskazano, że przysługuje ona

w związku z częściową niezdolnością z ogólnego stanu zdrowia,

a nie w związku z wypadkiem przy pracy. Świadczenie to odwołujący otrzymywał przez dwa lata i w tym czasie nie podnosił żadnych zastrzeżeń, np. w związku z jego wysokością.

Sąd miał również na względzie wniosek pełnomocnik odwołującego

o przesłuchanie pracownika ZUS, który uczestniczył przy sporządzaniu wniosku o rentę z 12 czerwca 2013 r., jednakże wniosek dowodowy został przez

Sąd oddalony z kilku powodów, z których część z nich została już wskazana w części dotyczącej oceny materiału dowodowego. Niewątpliwie strona odwołująca miała również możliwość złożenia tego wniosku wcześniej, także na etapie wniesienia odwołania, tym bardziej, że w jego treści okoliczność błędnego zakwalifikowania wniosku właśnie z winy pracownika ZUS była podnoszona. Tymczasem pełnomocnik odwołującego składając przedmiotowy wniosek dopiero na rozprawie w dniu 26 października 2017 r., nie sprecyzowała jaka dokładnie osoba miałaby zostać przesłuchana, ani też na jaką okoliczność, co budzi wątpliwości w kontekście podstawowych wymogów formułowania wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka określonych w art. 258 k.p.c. W ocenie Sądu czas jaki minął między wniesieniem odwołania, a wspomnianą rozprawą mógł zostać poświęcony przez stronę na ustalenie danych osobowych pracownika ZUS, czy też podjęcie innych czynności procesowych zmierzających do określenia tej osoby. Wobec braku inicjatywy strony odwołującej w tym zakresie, a także mając na względzie ustalenia poczynione w oparciu o zeznania odwołującego Sąd uznał przedmiotowy wniosek z jednej strony za spóźniony, a z drugiej nie mający znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do wzruszenia zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i dokonania wyrównania przyznanej W. S. renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w sposób wskazany w treści odwołania. W konsekwencji Sąd po rozpoznaniu odwołania oddalił je jako niezasadne, orzekając jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

SSO Renata Gąsior

Zarządzenie: (...)